

HIZLI OKUMA TEKNIĐI

Firdevs GÜNEŞ



OCAK YAYINLARI

Ankara - 1999

HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ

Türkiye Yayın Hakları

Ocak Yayınları

5. Baskı

Ekim - 1998

ISBN 975 - 422 - 029 - 8

YAZAN

Doç. Dr. Firdevs GÜNEŞ

GENEL YÖNETMEN

Yrd. Doç. Dr. Bahattin ERGEZER

KOORDİNATÖR

Sadık SÜTÇÜ

SORUMLU MÜDÜR

A. Afşin ÇEVİK

KAPAK TASARIM

Yasemin ÖZER

Sadık SÜTÇÜ

SAYFA DÜZENİ, DİZGİ VE MONTAJ

Ocak Yayınları Teknik Servisi

BASILDIĞI YER :

Poyraz Ofset - Tel : 384 19 42

Ocak Yayınları İnşaat, Madencilik, Turizm Tic. Ltd. Şti.

Yeni Ziraat Mah. 13. Sok. No : 23/C

Dışkapı / ANKARA

TEL : (0312) 384 03 28 -29

FAX : (0312) 384 10 50

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
BÖLÜM I	9
GİRİŞ	11
Uygun Okuma Ortamı	12
a. Işığın Düzenleme	12
b. Dik Oturma	12
c. Sessiz Ortam	13
d. Gözleri Dinlendirme	13
Gözlerinizi Yormamanız İçin Bazı Öğütler	14
Okumayı Yeniden Öğrenmeniz Gerekliyor	14
BÖLÜM II	17
OKUMA DÜZEYİNİZ NEDİR?	19
Okuma Hızı Nasıl Ölçülür	19
Anlama ve Öğrenme Nasıl Ölçülür	20
Kronometreyi Nasıl Kullanacaksınız	20
Okuma Hızı Ölçeğini Nasıl Kullanacaksınız	21
İLK DEĞERLENDİRME I (TAM OKUMA)	
Çocuğu Okumaya Hazırlama	22
İLK DEĞERLENDİRME II (SEÇMELİ OKUMA)	
Sevgiyi Bulmak	30
Değerlendirme Tablosunu Nasıl Kullanacaksınız	40
Sonuçların Yorumlanması	42
BÖLÜM III	43
NİÇİN HIZLI OKUMA	45
Okuma Öğretiminin Gelişmesi	46
Okuma Sürecinin Laboratuvarda İncelenmesi	49
Hızlı Okuma ve Anlama	50
	3

BÖLÜM IV	55
GÖRME ÇABUKLUĞU	57
Eski Alışkanlıklardan Kaçınalım	57
a. Parmakla İzleme	57
b. Harf Harf Okuma	58
Bir Kelimeyi Biçimi Yönüyle Tanıma	64
Kelimeleri Karıştırma Tehlikesi	65
BÖLÜM V	77
GÖRME YELPAZESİNİN GENİŞLETİLMESİ	79
Göz Duruşları	80
Görme Yelpazeniz Nedir?	81
Görme Yelpazesini Genişletmenin Yararı	84
Saptamalarda Göz ve Akıl	87
Kelime Kelime Okumanın Zararları	88
Heceleyerek Okumanın Zararları	95
DEĞERLENDİRME II (TAM OKUMA)	
Dost Kazanma Sanatı	101
DEĞERLENDİRME II (SEÇMELİ OKUMA)	
Her Yaz	111
BÖLÜM VI	131
GERİ DÖNMEKSİZİN OKUMA	133
Göz Duruş Sayısı	134
İyi Bir Ritim Kazanma	135
Dar Kolanları Okuma	135
Kitap Sayfalarını Okuma	143
Geri Dönüşler	149
a. Zor Parçalar	149
b. Karıştırmalar	150
c. Kötü Alışkanlık	150

DEĞERLENDİRME III (TAM OKUMA)	
Üç Büyük Kentimizdeki Okumaz – Yazmazlar ..	159
DEĞERLENDİRME III (SEÇMELİ OKUMA)	
Bir Garip Salih Usta	166
BÖLÜM VII	181
ANLAMA VE SEZME	183
Anlama ve Sezme Yeteneği	183
Nasıl Tahmin Yapılır?	190
DEĞERLENDİRME IV (TAM OKUMA)	
Düşünmeyi Öğrenmek Daha Zeki Olmaktır	191
DEĞERLENDİRME IV (SEÇMELİ OKUMA)	
Oğlumuz	199
BÖLÜM VIII	209
ESNEK OKUMADAN SEÇMELİ OKUMAYA	211
a. Akıl Gözleri Uyarmakta	211
b. Bakış Düşünceyi Harekete Geçirmekte ...	211
c. Akıl Düşünceye Hakim Olmakta	213
d. Esnek Okuma	213
Seçmeli Okumanın Yararı	214
Söz Kalabalığı	217
Bir Metinde Hız Değişiklikleri	222
Anahtar Kelimelerin Yerini Bulma	223
BÖLÜM IX	227
KAYMAĞINI ALMA TEKNİĞİ	229
Kaymağını Alma Tekniği Nedir?	230
Etkili Gözden Geçirme Yöntemi	234
Kaymağını Alma Tekniğinin Kuralları	235
Bir Metnin Anafikirlerini Bulma	235

Önemli Cümleleri Derinlemesine Okuma	240
Ayrıntıları Hızla Geçme	243
BÖLÜM X	247
GÖRME YELPAZESİNİN DİKEY GELİŞTİRİLMESİ	249
Görme Yelpazesinin Yüksekliği	249
Geliştirilmesi	249
BÖLÜM XI	257
YERİNİ BULMA TEKNİĞİ	259
Nasıl Uygulanır?	259
Yeri Bulma Tekniğinin Önemi	265
Yer Arama	265
İndeksler	266
Hatırlatıcı Notlar	267
Eşanlımlılar ve Benzerler	267
Bazı Öğütler	271
SON DEĞERLENDİRME (TAM OKUMA)	
Okumaz – Yazmazlık ve Fakirlik	273
SON DEĞERLENDİRME (SEÇMELİ OKUMA)	
Heyelân	281
BÖLÜM XII	293
SONUÇ	295
Yazarın Düşüncesi Üzerinde Tahmin Yapma ...	295
Değişik Okuma Tekniklerini Kullanma	295
Kelime Hazinesini Zenginleştirme	296
Dikkati Toplama	296
İyi Okumanın Kuralları	297
KAYNAKÇA	298
CEVAP ANAHTARI	301

ÖNSÖZ

Dünyamız artık bilgi çağını yaşamakta, toplumlar da bilgi toplumu olma yarışına girmiş bulunmaktadır. Araştırmalar, dünyamızda bilgi düzeyinin hızla arttığını göstermektedir. Eskiden yüzlerce yılda ancak iki katına çıkan yoğun bilgi, 19. yüzyılda bir, 1960-80 yıllarında her 10 yılda bir, günümüzde de her 5 yılda bir iki katına çıkmaktadır. Bu durum, bilgi yığılmasına neden olmakta ve günümüz insanının söz konusu bilgi yığınınından yararlanması kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle, bilgi almanın en etkili yollarından biri olan "hızlı okuma" ile ilgili teorik ve pratik çalışmaların önemi giderek artmaktadır.

Böyle bir ihtiyaçtan hareketle hazırlanan bu kitap, hızlı okuma ile ilgili teorik bilgiler vermekte ve okumayı geliştirici çeşitli alıştırmalar sunmaktadır.

Kitabın bazı teorik kısımlarının hazırlanmasında Franois Richaudeau'nun "Hızlı Okuma" kitabından yararlanılmıştır. Alıştırmalar ise 20'den fazla hızlı okuma kursunda kullanıldıktan sonra geliştirilmiştir. Ancak hızlı okumayı pek çok faktör etkilediğinden, anılan alıştırmaların ve kitabın eksiklikleri mutlaka olacaktır.

Ders olarak da okuttuğum "Hızlı Okuma Teknikleri" ile ilgili araştırma ve çalışmaları sürdürmekteyim. Kitabın hazırlanmasında her türlü katkıda bulunan ve kitabın ilk okuyucularından biri olarak yorumlarıyla çalışmaya destek veren eşim Yılmaz GÜNEŞ'e teşekkür borçluyum.

Ayrıca, kitabın basımını sağlayan Ocak Yayınları'na ve Bahattin ERGEZER'e özellikle teşekkür ederim.

Doç.Dr. Firdevs GÜNEŞ

Ankara 1996

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilimsel ilerlemeler sadece kendi alanlarında değil, tüm bilim dünyasında bilgi yığılmasına yol açmaktadır. Çağdaş insanın, bilimin her dalındaki gelişmelere ayak uydurabilmesi bu bilgilere ulaşmasına bağlı bulunmaktadır. Bilgi edinmenin çeşitli yolları vardır. Ancak, en üstün bilgi alma yolu okuyarak bilgi almaktır. Elektronik ilerlemeler, radyo, plak, sinema, televizyon gibi araçlar ne kadar gelişirse gelişsin, sözlü olarak bilgi aktarmada sınırlı kalmaktadır. Çünkü, bir spiker, bir aktör veya bir öğretmen, dinleyecilere saatte en çok 9000 kelime aktarabilmektedir. Oysa, orta düzeyde bir okuyucu saatte 27.000 kelime okuyabilmektedir. Eğer bu okuyucu bazı okuma tekniklerini de öğrenirse, örneğin, hızlı okumada "kaymağını alma tekniği" gibi bu hızını üç katına çıkarabilir. Yani saatte 71.000 kelime okuyabilir.

Mevcut gelişmeler, sadece bugün için değil gelecek için de okuma yoluyla bilgi almanın, sözlü olarak bilgi almaya göre daha geçerli olacağını göstermektedir. O halde, bir an önce etkili ve doğru okumayı öğrenmek gerekmektedir.

Etkili ve doğru okuma nedir? Bu konu şu üç kelime ile özetlenebilir. Çabukluk (hız), anlama (kavrama) ve hafıza (bellek). Hız birinci adımdır. Daha hızlı okuyabilir ve aynı zamanda okuduğumuzu da anlayabiliriz. Hızlı okuyanların çoğu hızlı okumaları nedeni ile çevrelerinde hayranlık uyandırır. Bu çabukluk, onların, çok çeşitli konularda bilgi edinmelerini, yaratıcılıklarını geliştirmelerini ve meslek hayatında başarılı olmalarını sağlar.

Buradan hareketle, okumanızı düzeltmek, daha etkili-verimli okumak, daha çok bilgi edinmek ve ayrıca, çağdaş yaşamdaki değişiklikleri öğrenmek istiyorsanız, bu kitaptaki "hızlı okuma" kurallarına uyunuz. Bu kurallar size hız, anlama ve öğrenme becerileri kazandıracaktır.

Uygun Okuma Ortamı

Etkili bir okuma yapabilmek için önce çevrenizi okumaya uygun hale getirmeniz gerekir. Çünkü, vücut için iyi koşullar oluşturulmadıkça iyi bir okuma söz konusu olamaz. İyi okumanıza yardım edecek çevrenin hazırlanmasına ilişkin bazı kurallar şunlardır;

a. Işığı Düzenleme : İyi bir ışık okumayı kolaylaştırır ve gözleri korur. Gözler doğal ışıktaki, gündüz ışığında daha rahat eder. Yetersiz, kötü ve doğal olmayan ışıktaki gözler çok çabuk yorulur. Bu nedenle olabildiğince gündüz ışığında okuma yapılmalıdır. Gece çalışılıyorsa, aydınlatmaya dikkat edilmelidir. Aydınlatmada en iyi koşullar çift kaynakla sağlanır. Birincisi odayı genel olarak tavandan aydınlatan ışıktır. Diğeri ise çalışılacak yere yerleştirilmiş (masa, koltuk gibi) ışıktır. İkinci tür aydınlatma okumanızı kolaylaştırır. Işık için en iyi yer ise sol omuzunuzun arkasında olması ve doğrudan doğruya okuduğunuz materyalin üstüne gelmesidir.

Uygun aydınlatma için genel aydınlatmaya metrekaresine 10 veya 15 watt ışık, yerel aydınlatma için 25 watt ışık hesaplanmalıdır. Böylece tabanı 4x5 metrekaresine olan (yani 20 M²) bir oda için 200 - 300 watt gerekir. 1 x 2 metrekaresine olan bir yazı masası için 40 wattlık ışık yeterlidir. Koltukta okumak için 25 wattlık ampül iyi olur. Yerel aydınlatma için ampülün arkasında ışık yönlendiricisi olursa çok daha iyi olur. Yerel aydınlatma için ışık seçerken geniş yüzeyli, ampülün dış yüzeyini kapatan modellerden kaçınınız. Ayrıca, kolayca silinen modelleri tercih ediniz. Zira, toz ışığın düşmanıdır.

b. Dik Oturma : Aşırı olmamak koşulu ile rahat oturunuz. Bazı okumalarınız için arkaya yaslanmış pozisyon iyi-

dir. Fakat bu pozisyon hemen tembelliğe davet eder. Hızlı okumak için düşünce akışını artıran bir duruş gereklidir. Bunun için dik bir fizik ve tam oturuş söz konusudur. Kitap ile göz arasında en uygun uzaklık bu yolla sağlanmaktadır. Yatarak, uzanarak, masada eğilerek çalışmayınız. Bu durum göz ile kitap arasındaki uygun uzaklığı bozmaktadır. Uzanarak okuma genellikle uykuya davetiyedir.

Zaman zaman bazı şeyleri not etmeniz gerekebilir. Ayrıca kronometreye bakmanız gerekebilir. Bu nedenle yanınızda bir masanın bulunması iyi olur

c. Sessiz Ortam :

Sessiz bir oda seçiniz, kendinizi anlama ve hız kaygısından uzaklaştırarak önce birkaç deneme yapınız. Ardından hazır olduğunuz zaman size vereceğimiz yöntemleri uygulamaya başlayınız. Gürültü dikkatinizi dağıtıyorrsa olabildiğince sesiz bir ortam seçiniz.

d. Gözleri Dinlendirme :

Okumada göz çok çalışır. Bu yüzden bakımına önem göstermek göz kaslarını güçlendirmek gerekir. Göz jimnastiklerine başlamadan önce, aşağıdaki hususları gözden geçiriniz:

Herşeyden önce iyi gördüğünüzden emin misiniz? Çoğu kişi gözlerinin iyi gördüğünü sanır. Oysa göz kusurları vardır. Çabuk yorulan göz sık sık açılıp kapanır. Görme sınırı yorulmaya başlar. Ağrı artar. Gözler yorulduğu zaman onları dinlendirmek için burada bir yöntem vereceğiz. Onu unutmayınız. Bu yönteme "Palming" denilmektedir. Gözlerinizin sık sık açılıp kapandığını (kırpıştığını) hissettiğinizde, önce kitabın dışında başka bir yere bakınız. Odanın tavanına, pencereden gök yüzüne veya çevrenizdeki herhangi bir şeye bakınız. Sonra el ayalarınızı göz çukurlarınızın üs-